

Dydd Gwener 23 Mai 2014 – Prynhawn**TGAU LLADIN****A401/06** Lladin Iaith 1 (Mytholeg a bywyd domestig) (Haen Uwch)

Mae ymgeiswyr yn ateb ar y Papur Cwestiynau.

Deunyddiau a ddarperir gan OCR:

Dim

Deunyddiau eraill angenrheidiol:

Dim

Amser: 1 awr

Enw cyntaf yr ymgeisydd		Cyfenw'r ymgeisydd	
----------------------------	--	-----------------------	--

Rhif y ganolfan						Rhif yr ymgeisydd				
-----------------	--	--	--	--	--	-------------------	--	--	--	--

CYFARWYDDIADAU I YMGEISWYR

- Ysgrifennwch eich enw, rhif y ganolfan a'ch rhif ymgeisydd yn y blychau uchod. Ysgrifennwch yn glir ac mewn priflythrennau.
- Defnyddiwch inc du.
- Atebwch **bob** cwestiwn.
- Darllenwch bob cwestiwn yn ofalus. Gwnewch yn siwr eich bod yn gwybod beth mae'n rhaid i chi ei wneud cyn dechrau eich ateb.
- Ysgrifennwch eich ateb i bob cwestiwn yn y lle gwag a ddarperir. Os bydd angen lle ychwanegol, dylech ddefnyddio'r tudalennau â llinellau ar ddiwedd y llyfryn hwn. Rhaid dangos rhif/rhifau'r cwestiwn yn glir.
- **Peidiwch** ag ysgrifennu yn y codau bar.

GWYBODAETH I YMGEISWYR

- Mae nifer y marciau sydd ar gael wedi'i nodi mewn cromfachau [] ar ddiwedd pob cwestiwn neu ran o gwestiwn.
- **60** yw cyfanswm y marciau ar gyfer y papur hwn.
- Mae'r ddogfen hon yn cynnwys **12** tudalen. Caiff unrhyw dudalennau gwag eu nodi.

Atebwch **bob** cwestiwn.

Mae tri darn, sy'n ffurfio stori gyflawn.

Darllenwch Ddarn A ac atebwch y cwestiynau.

Darn A

Mae Erysichthon yn dangos amarch (disrespect) at Ceres trwy fygwth ei choeden sanctaidd.

olim arbor ingens, quae deae Cereri sacra erat, in media silva stabat. omnes timebant arbori nocere quod intellegebant deam se punituram esse. unus tamen homo crudelis ac stultissimus, Erysichthon nomine, Cererem aliosque deos colere nolebat. iter ad silvam facere constituit ut arborem Cereris deleret.

Erysichthon, arbore tandem visa, multas Dryades circum eam sedentes et deam colentes conspexit. Erysichthon sibi dixit, 'si Dryades ibi manebunt, arborem custodire poterunt.' eas igitur fugere vehementer iussit et arbori appropinquavit.

Enwau

Ceres, Cereris (b)

Erysichthon, Erysichthonis (g)

Dryades, Dryadum (b ll.)

Ceres (duwies)

Erysichthon

Duwiesau'r coed (nymffau'r coed)

Geirfa

arbor, arboris (b)

sacer, sacra, sacrum

noceo, nocere, nocui (+ derbyniol)

colo, colere, colui, cultus

coeden

sanctaidd

rwy'n niweidio, gwneud niwed i

rwy'n addoli

- 1 *olim arbor ingens, quae deae Cereri sacra erat, in media silva stabat* (llinell 1): pa **dri** pheth mae'r frawddeg hon yn ei ddweud wrthym am y goeden?

-
-
- [3]

- 2 *omnes timebant arbori nocere quod intellegebant deam se punituram esse* (llinellau 1–2): pam roedd pawb yn ofni gwneud niwed i'r goeden?

.....
 [3]

- 3 *unus tamen homo crudelis ac stultissimus, Erysichthon nomine, Cererem aliosque deos colere nolebat* (llinellau 2–4):

(a) sut mae Erysichthon yn cael ei ddisgrifio?

..... [2]

(b) beth wnaeth ef wrthod ei wneud?

..... [2]

- 4 *iter ad silvam facere constituit ut arborem Cereris deleret* (llinell 4): pam penderfynodd ef fynd ar daith i'r coed?

..... [2]

- 5 *Erysichthon, arbore tandem visa, multas Dryades circum eam sedentes et deam colentes conspexit* (llinellau 5–6):

Mae **ddau** o'r gosodiadau canlynol yn wir.

Rhowch dic (✓) yn y **ddau** flwch cywir.

A Eisteddodd Erysichthon gyda Duwiesau'r coed o amgylch y goeden.

B Gwelodd Erysichthon Dduwiesau'r coed yn eistedd o amgylch y goeden.

C Gwelodd Erysichthon y dduwies yn addoli.

D Roedd Duwiesau'r coed yn addoli'r dduwies.

E Roedd yn ymddangos bod y goeden yn fyw.

[2]

6 *Erysichthon sibi dixit, 'si Dryades ibi manebunt, arborem custodire poterunt.'* (llinellau 6–7): beth ddywedodd Erysichthon wrtho ef ei hun?

.....
.....
..... [4]

7 *eas igitur fugere vehementer iussit et arbori appropinquavit* (llinell 7): cyn mynd at y goeden, beth wnaeth ef?

.....
..... [2]

5
TUDALEN WAG

Mae Cwestiwn 8 yn dechrau ar dudalen 6
PEIDIWCH AG YSGRIFENNU AR Y DUDALEN HON

Darn B

Mae Erysichthon yn torri'r goeden sanctaidd i lawr yn llawen.

Erysichthon ridens, cum securem cepisset, arborem ferociter percussit. deinde duos servos arcessivit et clamavit, 'nunc arborem laetus deleo. vale, dea!' his auditis, Ceres lacrimavit sed nihil facere poterat. multi perterriti Erysichthonem orabant ut desineret. ille tamen tam superbus erat ut eos non audiret: etiam necavit unum qui magna voce promittebat se arborem servaturum esse.

Enwau

Erysichthon, Erysichthonis (g)
Ceres, Cereris (b)

Erysichthon
Ceres (duwies)

Geirfa

securis, securis (b)
arbor, arboris (b)
percutio, percutere, percussi, percussus
arcesso, arcessere, arcessivi, arcessitus
oro, orare, oravi, oratus
desino, desinere, desii, desitus
superbus, superba, superbum

bwyell
coeden
rwy'n bwrw, taro
rwy'n galw ar (*summon*)
rwy'n erfyn ar (*beg*)
rwy'n peidio
balch, trahaus (*arrogant*)

8 Cyfieithwch Ddarn B i Gymraeg da.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Darllenwch Ddarn C ac atebwch y cwestiynau.

Darn C

Mae tristwch Ceres yn troi yn ffyrnigrwydd, ac mae hi'n galw ar y dduwies Newyn i ddial ar Erysichthon.

Ceres lacrimabat; tandem arbor ab Erysichthone victa in terram cecidit. Dryades, postquam ad templum Cereris cucurrerunt, ei persuadebant ut ultionem peteret. dea igitur irata Famem arcessivit.

Fames tantum amorem cibi in Erysichthonem posuit ut totam noctem de optimis cenis somniaret. ille prima luce surgens statim cibum rogavit; quamquam diu consumebat, sensit se semper plus cupere. tantum cibum emit ut nullam pecuniam haberet. etiam filiam suam vendidit. tandem cum nihil reliquum haberet, se ipsum consumebat.

Enwau

Ceres, Cereris (b)

Ceres (duwies)

Erysichthon, Erysichthonis (g)

Erysichthon

Dryades, Dryadum (b ll.)

Duwiesau'r coed (nymffau'r coed)

Fames, Famis (b)

Newyn (duwies)

Geirfa

arbor, arboris (b)

coeden

cado, cadere, cecidi, casus

rwy'n cwmpo

ultio, ultionis (b)

dial

arcesso, arcessere, arcessivi, arcessitus

rwy'n galw ar (*summon*)

somnio, somniare, somniavi, somniatus

rwy'n breuddwydio

lux, lucis (b)

goleuni

reliquus, reliqua, reliquum

yn weddill, ar ôl

- 9 *Ceres lacrimabat; tandem arbor ab Erysichthone victa in terram cecidit* (llinell 1): wrth i Ceres grio/lefain, pa **ddau** beth ddigwyddodd i'r goeden?

-
- [2]

- 10 *Dryades, postquam ad templum Cereris cucurrerunt, ei persuadebant ut ultionem peteret* (llinellau 1–2):

(a) i ble rhedodd Duwiesau'r coed?

..... [1]

(b) pam gwnaethon nhw hyn?

..... [2]

11 *dea igitur irata Famem arcessivit* (llinell 3): beth wnaeth Ceres o ganlyniad?

..... [1]

12 *Fames tantum amorem cibi in Erysichthonem posuit ut totam noctem de optimis cenis somniaret* (llinellau 4–5): pa effaith gafodd Newyn ar Erysichthon?

.....

.....

.....

..... [4]

13 *ille prima luce surgens statim cibum rogavit* (llinell 5): dewiswch a chyfieithwch air neu ymadrodd sy'n dangos bod angen Erysichthon am fwyd yn daer (*urgent*).

Gair neu ymadrodd Lladin	Ystyr

[2]

14 *quamquam diu consumebat, sensit se semper plus cupere* (llinellau 5–6): er ei fod wedi dal ati i fwyta am gyfnod hir, pa broblem roedd Erysichthon yn dal i'w hwynebu?

..... [1]

15 *tantum cibum emit ut nullam pecuniam haberet. etiam filiam suam vendidit* (llinellau 6–7): prynodd Erysichthon lawer iawn o fwyd. Beth oedd y **ddau** ganlyniad i hyn?

•

• [2]

16 *tandem cum nihil reliquum haberet, se ipsum consumebat* (llinell 7): ym mha ffordd syfrdanol y daeth diwedd i ddioddef Erysichthon?

..... [1]

- 17 Ar gyfer pob un o'r geiriau Lladin yn y tabl isod, rhowch **un** gair Saesneg sy'n tarddu o'r gair Lladin a rhowch ystyr y gair **Saesneg** hwn yn Gymraeg.

Ysgrifennwch eich atebion yn y blychau. Mae un wedi cael ei wneud i chi.

Gair Lladin	Gair Saesneg sy'n tarddu o'r gair Lladin	Ystyr y gair Saesneg yn Gymraeg
<i>terram</i>	territory	darn o dir
<i>vendidit</i>		
<i>fugere</i>		

[4]

DIWEDD Y PAPUR CWESTIYNAU

LLE YCHWANEGOL I ATEB

Os oes angen lle ychwanegol i ateb, dylech ddefnyddio'r tudalennau canlynol â llinellau. Rhaid dangos rhif/rhifau'r cwestiwn yn glir ar ymyl y dudalen.

A large area of the page is filled with horizontal dotted lines, providing a space for writing. A solid vertical line runs down the left side of this area, creating a margin.

Gwybodaeth am Hawlfraint

Mae OCR wedi ymrwymo i ofyn caniatâd i atgynhychu'r holl gynnwys trydydd parti y mae'n ei ddefnyddio yn ei ddeunyddiau asesu. Mae OCR wedi ceisio nodi a chysylltu â phob deiliad hawlfraint y defnyddir eu gwaith yn y papur hwn. I osgoi datgelu gwybodaeth sy'n gysylltiedig ag atebion i ymgeiswyr, atgynhychir pob cydnabyddiaeth hawlfraint yn Llyfryn Cydnabyddiaeth Hawlfraint OCR. Cynhychir hwn ar gyfer pob cyfres o arholiadau, ac mae ar gael i'w lawrlwytho oddi ar ein gwefan gyhoeddus (www.ocr.org.uk) ar ôl y gyfres arholiadau byw.

Os yw OCR yn anfwriadol wedi methu cydnabod neu glirio unrhyw gynnwys trydydd parti yn y deunydd asesu hwn, bydd OCR yn falch o gywiro hyn ar y cyfle cyntaf posibl.

Ar gyfer ymholiadau neu wybodaeth bellach, cysylltwch â: Copyright Team, First Floor, 9 Hills Road, Cambridge CB2 1GE.

Mae OCR yn rhan o'r Cambridge Assessment Group; Cambridge Assessment yw enw brand University of Cambridge Local Examinations Syndicate (UCLES), sydd yn adran o Brifysgol Caergrawnt.